

Rönkrozi

Ésik Sándor

Egy putri volt itt? Vagy kettő? Értetlenül rugdosta szét a leomlott fal nedvességtől puha-porlóssá vált vályogdarabjait. Körbejárta kétszer is a romokat, de a sín felőli oldalon csak a kecske szíjának maradványait lelte. A népes családban egyedül eme háziállatnak járt külön helyiség. Igaz, csak észak felől, amerre a sínek a távolba mélyedtek, arról volt kukoricacsutkával szegve. A községre nyíló oldal és az, amelyik az országútra nézett, szabad volt. Kora hajnalban láthatta Rozi anyját az erre tévedő, amint feji az állatot. Nagypja az ajtót takaró vászon előtt szívta ilyenkor már a pipáját, apja pedig fel-alá járkált a kis szigeten, és borzasztó hangon krákogott. A gyerekek csak később kerültek elő borzosan és álmosan. Meztláb és alsónemű nélkül, még késő ősszel, sőt a tél elején is. Nagyon sokan voltak, talán még tíznél is többen.

Azért kutatott még egy ház után, mert az útról nézve valahogy úgy maradt meg benne, mintha kettő lett volna. Igaz, meztelenné tette a kis szigetet az is, hogy a nyáron kivágták azt a terebélyes fehér nyárfát, amihez a putri támaszkodott. A hatalmas fa virágzása idején fehér pelyheivel elborította a környéket. Az út és vasút közötti kaka és nád, a telefondrót porcelánjai, a szemközi majorság és a benne lévő gépműhely, a távolabbi égeresek és szőlősdombok mind-mind kaptak egy-egy kis habbojtot. A fának csak a helye maradt egy gödör formájában, és abban is víz állt. A szigetlakók kiásták és eltűzeltek még a tövét is. Megsíratták a fát, amikor a fűrész belekapaszkodott a törzsébe. Veréssel fenyegették az útkaparókat, de nem mertek közel menni hozzájuk. Azok pedig, ebből is látszik, hogy csak incselkedni akartak a cigányokkal – még csak el se vitték a jókora rönköket. Belegörgettek viszont a fadarabokat a sziget és a vasúti bazaltágy közötti mély vízbe, így nem tudták semmire se használni az itt lakók. Kopárrá vált a sziget a nyárfa nélkül, télre pedig néptelen is.

A legidősebb szerelő annyival idősebb volt a többiekénél, hogy még az öt korban követőtől is kijárt neki a János bácsi megszólítás. Kicsit nehezen mozgó, testes ember, aki azt sem utasította vissza, ha az egészen fiatalok mesternek szólították. Komótosan reggelizett, ebédelt. A magával hozott hurkát, kolbászt a sarokban levő mocskos rezsón sokáig melegítette. Ínyenc módon lepirította és fogatlan szájával nagyon sokáig csócsálta. A főnök a műhely melletti irodából a többiekre szólt rá, ha már megelégte János bácsi hosszas étkezését. Az idős mester pedig kelletlenül bár, de tovább falatozott.

– Nekem a kezemet becsülik meg és a szememet – mondta. A hangjában semmi dicsekvés nem volt. Az idegenül ácsorgó újsütetű inas zavartan és boldogan teljesítette János bácsi kívánságait.

– Egy tizenhetes kulcsot és egy zégerfogót – rendelkezett.

– Balról a harmadik a tizenhetes, nem látod? Ne félj, mire megvénülsz, nem keresgéled majd rajta a számokat. Hagyd, majd én meghúzom, Ne erőlködj. Remegni fog a kezed. Hogy fogsz délután hegeszteni? Nézd meg, kikapcsoltam-e a rezsót...

A másik három szerelő szótlánul végezte a dolgát a félhomályos műhelyben. A műhelyfőnök irodájának belső térbe néző ablakából Tibor Zoltán úgy meredt rájuk, mintha egy nagy tévéképernyőn könyökölt volna előttük. Két kezét az asztalon nyugtatta, ujjait összekulcsolta, és csak nagyon ritkán pislogott. Délben kinyitatta a műhely óriási vasajtóit, hogy kiálljon a Trabantjával, és hazapöfögött ebédelni. Még a kapuig se ért, ahol rendszerint rádudált a

szemközt lakó cigányokra, már be is zárták utána a nehéz ajtókat. Ennyi idő is elég rá, hogy teljesen kihűljön az egyébként is barátságatlan műhely.

– Igazán megállhatna kint is a Trabantjával – morgott Csaba, aki Bélával együtt már lassan tíz esztendeje jött ki reggelente a majorságba.

– Gyere, hajtsunk rá, ne dumálj! – szólt rá türelmetlenül Béla. Az eszterga mögül méteres rézcső került elő. Befogták az esztergába, és máris ott pörgött a nehéz tokmány pofái között.

– Ma mi a méret? – kérdezte tárgyilagosan Béla. Csabának elmúlt a haragja, vigyorgott.

– A tizenkettesek következnek, adjad neki.

A kés finoman belemart a rézcsőbe, és kunkorodni kezdtek az aranyszín forgácsok. Nem telt el sok idő, és lependerült az első karikagyűrű. A fény felé tartva vizsgálták meg. Megfordultak, de így is maradtak, feltartott kézzel, görcsösen. Akkor vették észre, hogy az inas mögöttük áll.

– Majd én is megpróbálhatom? – kérdezte a fiú kényszeredetten, rekedt hangon. Azok nehezen találtak fel magukat. Legelőbb Béla:

– Egy francot. Ha ettél, vedd elő a géprongyot, és ess neki annak a szétkapott sebáltónak. Olyan, mintha fokhagymás beöntést kapott volna. Erről meg egy szót se a főnöknek. Megértted?

János bácsi békésen hortyogott a sarokban és még álmában is szívogatta a fogát a kolbász után. Az inas magára vette bélelt dzsekijét és kiment a gépudvarba. Két-három apró purdé rebhent szét a roncsok közül. Szaladtukban elpotyogtatták a kerekékből kitördelt rézszelepeket. Felmászott egy kombájn vezetőfülkéjébe, és onnan nézett messze. Magára zárta az ajtót, így a két szerelő nem vehette észre, amikor kijött a műhelyből, és pontosan alatta kötött ki. Keze görcsösen tapadt a jéghideg kormányra. Kiszárvartva Rozi tűnt fel, a kis cigánylány. Odajött a két férfinhoz, szótlanul vett elő néhány gyűrött százast, és a térdéig érő férfikabát zsebébe csúsztatta a maréknyi fénylő gyűrűt.

Rozi ezen a nyáron vált felnőtté. Tavasszal még együtt szaladgált a többi aprósággal, a nyárfa kivágásánál azonban már a család nőtagjaival jajveszékelt. A reggeli álldogálásban azonban csak ősz táján kezdett részt venni, s nem is a többiekkel. Kiállt egészen az országútra, mintha számolná, megjött-e már mindenki a műhely dolgozói közül. Egyik lábáról a másikra nehezedett, és a nyakán néha megigazította a nagykendőt, ne férjen alá a hideg. Az idő melegedével kibújtak a többiek, és kezdődött a végeláthatatlan boldog hancúrozás. Felsorakoztak a vízben úszó rönkre, és hajókáztak parttól partig. Hosszú rúddal tolták magukat előre, és egymás kezébe kapaszkodtak. Vidám zsvajukat alig nyomta el az országút forgalma, az arra haladó vonatokat pedig visításuk üdvözölte.

Rozinak volt egy magánszáma. Amikor a kisebbek elfáradtak a tutajozásban, és kiálltak az ujjukat szopogatni a partra, ő erősen megragadta a rudat, és tőle szokatlan erővel ismét visszalendítette, be a mélyebb rész irányába. Aztán megvárta, hogy a lomha fatömb megnyugodjék talpai alatt. Óvatos mozdulattal lépett hátra a vízből kiálló rész szélére, amitől a rönk lassan forogni, majd valósággal pörögni kezdett. Rozi széttárt karral egyensúlyozva rohant a nyárfa kérges törzsén. Arca kipirult, szeme elrövedt, nyakán kidagadtak az erek. A fatörzs két végéről kis örvények váltak le és kezdtek önálló életet. A csobogás a nád tövéből vadkacsákat riasztott fel. Az országúton megállt a forgalom, a vonat lassított. Bolond ez a cigánylány, mondogatták.

Hazajött az apja, és kivált a tömegből. Rekedt, rikácsoló hangján parancsolta ki Rozit a fatörzsről.

Tibor Zoltán Trabantja, mintha csak a sarokig ment volna és vissza, olyan hirtelen tűnt fel a majorság előtti országúton. Annak rendje és módja szerint nyílt meg előtte a műhely nagy ajtajának két szárnya és nyelte el az autót. Csend volt. A déli vonat elment, az országúton nem jártak, az épületből nem mozdult ki senki.

Itt maradok még egy kicsit – döntött hirtelen elhatározással az inas, és megigazította magán a dzsekit. A kombájn vezetőfülkéje hideg volt ugyan, de a szélről megvédett.

– Bandiii... – szólalt meg egy cérnavekony hang valahonnan lentről, a kerekék felől. Nem mozdult. Előbb azt hitte, hogy csak az érzékszervei játszanak vele.

– Bandiii... – hallatszott ismét, elnyújtva, kétségbeesett hangsúllyal. Lenyomta a jéghideg kilincset, az ajtó nyikorogva fordult résnyre. Lepillantott. A hatalmas keréknek alig feléig ért a kislány. A földön a reggeli dér és a napközben hullott hó dara fehérlett, Rozi égnek fordított arcában pedig sötét szemgödredében mélyen ülő szeme, középen hatalmas, koromfekete pupillájával.

– Bandi! – kiáltott fel boldogan, és kinyílt a tekintete.

– Mit akarsz, Rozi? – kérdezte értetlenül. Meglátott valakit a műhely ajtajában, azt azonban nem tudta kivenni, hogy ki jött ki rajta. – Menj el innen, Rozi! – tette hozzá sietve. A kislány észrevette, hogy a fiú valakit figyel, és megrebben.

– Jaj, Bandi... – nézett még egyszer vissza, aztán szapora léptekkel visszaindult.

– Randevúunk, randevúunk? – évődött János bácsi. Megállt a kombájn mellett, és onnan heherészett.

– De hamar felébredtél – morogta csak úgy magának az inas.

– Már lenne mit fogni rajta, mi, komám? – nézett Rozi után hosszan az öreg. – Csak hát lóg egy deszkája ennek a Rönkrozinak. Na, gyere hegeszteni.

Rozin rajtamaradt Rönkrozi. A fiún pedig, hogy a szeretője.

Késő ősszel meghalt Rozi apja. Hajnalban esett a dolog, a mentő még ott állt az országút szélén, amikor a major dolgozói szállingózni kezdtek a hét órai munkakezdshez. János bácsi a biciklijé vázának támasztotta terjedelmes hátulját, a mentőorvos néki magyarázta:

– Összeroskadt a gégeje, szétmarta a rák. Csak csodálkozni lehet azon, hogy eddig élt.

– Én ezt megmondhattam volna magának már tavasszal – mondta János bácsi félig az orvosnak, félig a többieknek. – Higgye el, én meglátom az ilyesmit az embereken.

A családból csak a gyerekek jajveszékelték, de azok ilyen idő tájt egyébként is szoktak. A többiek nagyon tanácsatlanok voltak. Lassan mindenki elindult a dolga után, és a műhelyben is megkezdődött a reggeli főzőcske. Már azt lehetett volna gondolni, hogy semmi rendkívüli nem történik, amikor a Rozi sikolya a hasított bele a tevés-vevés kisebb zajaiba. János bácsi mögött csapódott be aztán az ajtó. Senki nem látta, mikor ment ki, ezért valamennyien elcsodálkoztak. Az öreg arcán sátáni vigyor ült. Előbb bement Tibor Zoltán irodájába, ahonnan hahotázva jöttek ki mindketten. Azután odahívta a többieket is. Az inasnak legutoljára szólt:

– Gyere csak, fiam! Leveled érkezett. – Elővett a zsebéből egy meglehetősen piszkos kis papírlapot. Kockás füzetből téphette ki valaki. – Nézd csak! Ezt te kaptad. Expressz ajánlva, ha-ha-ha. – Ordenaré módon röhögött. Zengett a műhely, János bácsinak remegett a pocakja. Tibor Zoltán illedelmesen göcögött, a többiek pedig csak ímmel-ámmal nevettek. Az öreg odaadta az inasnak a kockás cédulát. Kusza betűkkel az állt rajta: B a n d i s z e r e t l e k. A fiú gyorsan elrejtette, a többiek nem érkeztek elolvasni.

– Írt a szeretője a fiúnak – hahotázott tovább János bácsi.

– Hagyja már a francba – mondta kedvetlenül Béla, és aggodalmasan az órájára nézett. – Ne idéetlenkedjünk! Dél elmúlt. Sose eszünk? – Azzal elindult az eszterga felé.

Csak egy putri volt, nem lehetett kettő – merengett el. Ismét és ismét körbejárta a kicsi szigetet. Csodálkozott, hogy közelről sem nagyobb, mint amilyenek az útról látszik. Megnyújtotta lépteit és számolt. Öt lépés széles és húsz hosszú. Középen állt a putri. Az országút padkájától pedig csak annyi választotta el, hogy éppen be lehetett ugrani a vízen keresztül.

Lám, még csak tegnap mentek el, és az éjszaka már belerúgott valaki a ház oldalába – nyomta meg a maradék faldarabot. Majdnem átesett rajta. A résen fázós fekete bogarak iszkoltak el valamerre. Semmi sem maradt a szige-

ten, csak a vízben a gyerekek rúdja. Egy ággal kihalásztá, aztán fellépett a rönkre. A jókora fatörzs méltóságtelesen mozdult, de csak alig billent meg. Beljebb tolta magát, és óvatosan próbálgatni kezdte irányíthatóságát. Rozi milyen könnyedén hajókázott – gondolta, s hogy pörgette. Bolond volt az a cigánylány – próbálta távol tartani magától képét. Megpörgetem! Megpörgetem... Zihálva indította forgásnak maga alatt a rönköt. Megy ez, megy ez – mondta, és nem vette észre, hogy fennhangon beszél. Elengedte a rudat, széttárta a karját, és lobogó hajjal hajtotta maga alatt a nyárfa törzsét!

A vonat a csendből érkezett és orkászserű szélvésszel csapott végig a sínen. A zajtól megrettent fiú csobbanásának hangját senki sem hallhatta, még ő maga sem. Hirtelen kijózanodva egyre gondolt, csak: a partra, a partra... A derékig érő vízből lassan kászálódott ki, mert lába mélyen süppedt az iszapba. A víz szélén vacogva pihent meg. A műhely felé fehér fény hívta a tekintetét. A hegesztő pálca ívfényében János bácsi óriási árnyéka imbolygott a műhely halvány falán. Hideglelős hahotázását hozta a szél, a vonat kerekeinek kattogása lassan a messzeségbe veszett.

